СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 125. Джерзі Сити, Н. Дж. четвер, 1-го червня 1939. — No. 125. Jersey City, N. J., Thursday, June 1, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ЗЇЗД МОЛОДІ В ДІТРОЙТІ

ДІТРОЙТ. — Кількасот молодих людей з Дітройту й околиці, а навіть з подальших стейтів, як Ню Йорк і Пенсилвенія, зїхались у неділю, 28 травня ц. р., на перший окружний зїзд молоді У. Н. Союзу. Зїзд складався з двох частин: пополудні відбулися реферати і дискусійна частина, а вечором забавна частина — баль з танцями. На бенкеті передано трофей У. Н. Союзу спортовій дружині з Гемтремку, Міш., яка здобула на заході кошикове чемпіонство Ліги У. Н. Союзу.

Реферати виголосили: Степан Шумейко, представник У. Н. Союзу, про У. Н. Союз як єднальну силу серед нашої молоді в Америці; панна Ольга Шустакевич говорила про творчі сили У. Н. Союзу; д-р Вахно з Канади говорив про тип молоді, що найбільше потрібний для У.Н.С.; адв. І. Панчук, що був теж головою зїзду, виголосив реферат про перевагу грамот У.Н.С. над іншими грамотами цього роду; артист-маляр Роман Мараз говорив про Тараса Шевченка як про маляря. Далі говорили: П. Захарчук про спортовий рух У. Н. Союзу, а С. Марусевич про музичний рух серед Союзової молоді.

Збори відкрив П. Попович, голова зїздового комітету, і представив д-ра А. Кібзея, головного контрольора У. Н. С., що з черги зложив привіт від дітройської громади, зокрема від У. Н. Дому. Програму зїзду підготовив Іван Іванчук.

На бенкеті промовляли ріжні люди, серед них: Вол. Дідик, гол. радний У.Н.С., о. д-р Тиханський, о. Побуцький, д-р Яців з Канади й інші.

ГІДНО СПОМЯНУЛИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГЕРОЇВ.

НЮ ЙОРК. — Минулого вівтірка відбувся Спогадовий День (Меморіял Дей). Того дня американська суспільність гідно спомянула тих своїх героїв, що на ріжних полях бою віддали своє життя за свій рідний край та за його свободолюбні засади. По ріжних місцевостях відбувались вулицями походи, в яких брали участь великі маси народу. Виголошувано промови і відправлювано богослужби за поляглих. В Ню Йорку у вуличній параді взяло участь коло пів міліона людей; у Брукліні 200,000. Великі паради відбулись теж у Вашингтоні та по інших містах. В Портсмуті відбулося спеціяльне богослуження за тих моряків, які згинули на затопленій лодці Скволус, а яких ще не видобуто зпід води. На те місце, де затоплена лодка, кинули вінок цвітів, а також віддали 21 гарматніх стрілів. Спеціяльні кораблі виїхали на море, щоб там відправити богослуження і кинути вінки на честь тих, що полягли на морі.

НАРЕШТІ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР ПОНАД БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ЗВІЗДОЮ.

НЮ ЙОРК. — На площі Світової Вистави відбулась парада в честь поляглих героїв. Через „площу миру" перемашірував відділ военних ветеранів. Вкупі з тим один резервовий американський офіцир видістався на сталеву вежу, з якої за оплатою охочі люди зіскакують униз з легкопадами, і там на самім шпилю вивісив американський прапор. У той спосіб американський прапор знайшовся вище большевицької звізди, що видніє на советськім павільоні.

ҐАРНЕР НЕ ЛЮБИТЬ ПАРАД.

ВАШИНҐТОН. — З нагоди відвідин англійського короля у Вашингтоні заступникові президента, Джанові Ґарнерові, випало відіграти важну ролю в принятті. Та Ґарнер є відомий з того, що дуже не любить офіційних принять. Дехто твердить, що він хотів би від того викрутитись і тому задумує відіслати свою дружину назад до Тексасу. А без дружини і його власна офіційна роля мусить відпасти. Інші навіть кажуть, що він жартом сказав до президента, що тепер запрошення на королівське приняття в англійській амбасаді ціняться дуже високо; тому він хотів би своє продати. Кажуть також, що колись він сказав до президента таке: „Знаєте що: підім на угоду і згодімся, що ви мене не будете кликати на офіційні обіди, а я вас не буду".

ПРОМОВА НА ПОБОЄВИЩІ В ҐЕТИСБУРҐУ.

ҐЕТИСБУРҐ (Пенсилвенія). — Перший раз на побоєвищі в Ґетисбурґу, де юнійні війська розбили армію конфедератів, виголосив промову представник південних стейтів. Південні стейти вважали це побоєвище своїм „гробом", у той час, коли північні стейти вважали його місцем перемоги і слави. Та тепер давня ненависть забулася до тої міри, що представник південних стейтів, сенатор Бирд, виголосив там промову і підкреслив зєднання всіх стейтів. Та заразом він перестеріг, що нині деякі люди і гурти стараються знов розєднати націю, але вже не на ґрупи стейтів, тільки на ворогуючі кляси.

РЕЄСТР ЧУЖИНЦІВ У БРАЗИЛІЇ.

Остаточно появився декрет, що реґулює реєстр чужинців. У цій справі „Делеґасія ди Орден Політика й Сосіял" видала окремі інструкції: 1) Чужинці, що тепер перебувають у національній території, а бажають тут постійно перебувати, або виконувати якунебудь платну діяльність, є обовязані ставитися до уряду, щоб себе зареєструвати згідно з декретом. Тільки особи нижче 18 літ і вище від 60 вільні від реєстру. Якщо не виповнять цього до 22-го грудня ц. р., будуть строго карані, навіть видаленням з національної території. 2) Реєструватись обовязані і ті, що подали прохання націоналізації, ті, що мають тут роджених дітей, або подружені з бразилійкою. 3) Чужинці мають представити документи, що вони леґально сюди приїхали та в якій цілі, що не були засуджені за ворожі Бразилії погляди й що не мають заразливої недуги та що не каліки. 4) Інтересовані мають ставитися перед компетентним урядом особисто, де їм подадуть усі потрібні інформації.

ЗЛОВИЛИ ЗЛОДІЙСЬКУ ШАЙКУ.

У Ріо де Жанейро (Бразилія) поліція придержала провідника небезпечної міжнародньої злодійської шайки, француза Жюна Мореля. Шайка мала свої відгалуження по ріжних штатах. Уже більш як 30 років Морель жиє із злодійства та бував у вязницях у Каєні, Фернандо ди Нароня, Баїї, Ріо де Жанейро, Порто Алеґре й Буенос Айрес. Поліція придержала теж кількох його товаришів, Юлія Родріґеза доє Сантос, на прізвище „Ґавшо", Маунела да Сілва, — „Ниґро Ґодіньо" й Жіль Лобо де Олівейра Пейнотє. Шайка влаштувала кілька нападів у Куритибі, Уберабі й Белло Орізонти.

КРАДУТЬ ДІТИ.

У Сан Павльо (Бразилія) появилися дітокради. Перед одним домом у С. Павльо бавився дволітній хлопчик, як надїхало авто. З нього висів якийсь мужчина, схопив дитину, заніс до авта й що сили кудись помчав. Перед вісьмома місяцями теж якісь осібняки були схопили дволітню дитину, яку опісля знайшли мертву. Поліція догадується, що в даному випадку має схоплення дитини з боку свояків. Власті доложили всіх зусиль, щоб знайти виновників.

СКІЛЬКИ СІРНИКІВ ЗУЖИВАЄ ЩОДЕННО ЕВРОПА.

Здавалосяб, що відповідь на це питання неможлива. Одначе в Парижі клюб курців занявся таким обчислюванням і вирахував, що в Европі щоденно зуживають 4 міліярди (більйони) сірників, що рівняється 800,000 кубічних метрів дерева і 420,000 кг. фосфору. Вирахували, що курець зуживає пересічно 3 секунди на запалення папіроски. Щоденно мешканці Европи зуживають на запалення 4 міліярди сірників стільки часу, що рівняється 380 літ, 6 місяців і 15 днів.

ПОМЕРЛА ПЕРША В СВІТІ ПАСАЖИРКА ЛІТАКА.

В Лондоні померла недавно пані Л. Седі, вдова одного з перших піонірів летунства, командира Седі, який згинув 25 років тому підчас летунської катастрофи. Пані Седі вибралася в подорож літаком зо своїм чоловіком у 1908 р. і була першою жінкою, що їхала літаком. Від того часу дійшло в летунстві до дійсного перевороту, бо між „асами" летунства є не лише мужчини, але й жінки.

БАҐАТИЙ БАНКНОТ.

У Лондоні відбулася цікава розправа проти якогось містера Шермена, що винен був 700 фунтів, а не мав із чого заплатити ні одного. На розправі він заявив, що має два образи вартости 40,000 фунтів. Він купив їх у якійсь крамниці зо старовиною за 8 шилінґів. Він показав їх одному знавцеві мистецтва, який ствердив, що це твори Ґенсбуру і Ван Дайка. По відношенню Шерман убезпечив їх у товаристві Лойда на 1,000 фунтів. Само товариство дало їх оцінити і знавці признали, що вони справді варта 40,000 фунтів. Покищо їх власник не знайшов відповідних покупців, але суд, признавши його банкротом, водночас признав теж вартість образів, завдяки яким він кожної хвилини стане баґатий.

ЖІНКА ПРОВОДИТЬ МІСЬКОЮ РАДОЮ ЛОНДОНУ.

Пані Ев. Леве, що числить тепер 60 рік життя, ввійшла до міської ради Лондону та на загальнім засіданні заняла місце начального керманича міста. Лондонська преса підкреслює, що це доволі рідкий випадок на англійському ґрунті. Пані Леве є донькою пастора й репрезентує робітничу дільницю Лондону.

ДВОБІЙ НУРЦІВ НА ДНІ МОРЯ.

В румунській пристані Констанца трапилася недавно дивна подія. Два нурці дістали доручення спуститися недалеко пристані на морське дно, щоб прослідити, що міститься в кораблі, який у тому місці затонув підчас недавніх морських буревіїв. Нурці спустилися на дно, ввійшли до корабля і майже одночасно запримітили в капітанській кімнаті корабельну касу. Оба нурці кинулися до каси, бо кожний із них хотів її перший здобути, щоб таким чином осягнути нагороду, визначену за віднайдення каси. Між нурцями-суперниками вивязалася бійка на дні моря. Не зважаючи на важке приладдя-одяг, нурці кинулися на себе з топорами. Один перетяв противникові гумовий провід, що допроваджує повітря, другий знову розбив суперникові охоронну шибу в шоломі. Та в останній хвилині вони однозгідно потягнули за алярмовий сиґнал. Коли їх витягнули з води, вони зімліли. Коли згодом оба суперники прийшли до памяти, вони погодилися й рішили поділити нагороду по половині. Покищо обох нурців посадили до вязниці за незгідну з правильником поведінку підчас праці.

РУМУНІЯ БУДУЄ ЩЕ ОДНУ ПРИСТАНЬ.

В Румунії почалися роботи при будові пристані в Тасаолі, 20 км. на північ від Констанци. Нова пристань буде далеко обширніша, ніж у Констанці.

Одночасно провадиться будова каналу Дунай - Чорне море, що має лучитися з пристанню в Тасаолі; це скоротилоб водну дорогу майже на 280 кільометрів від Дунаю аж до морського побережжя Румунії.

До пристані в Тасаолі можуть причалювати транспортові, пасажирські та военні кораблі великої поемности.

РОЗКОПАВ ГРІБ, ЩОБ ВИРВАТИ НЕБІЖЧИКОВІ ЗУБИ.

Марія Ґодлевська з Вильна повідомила поліцію, що її шурин розкопав уночі могилу її чоловіка і вирвав небіжчикові зо щоки 4 золоті корони й 6 золотих зубів.

ГРІЗНА ПОЖЕЖА В БУЧАЦЬКОМУ ПОВІТІ.

В Олеші, повіт Бучач, у загороді Івана Михальського вибухла пожежа, що знищила 11 господарств, у тому 8 мешкальних і 25 господарських будинків. Ведуть слідство в цій справі.

ЗАСУДИЛИ ВБИВНИКА КОЛЬПОРТЕРА.

Трибунал окружного суду у Львові оголосив присуд у процесі за вбивство кольпортера Миколи Кардаша, якому вбивники заграбили 3.50 зл. Винуватим убивства признали Людвика Леопольда Ґінке, римо-кат., і засудили його на 12 літ вязниці та 10 літ утрати громадянських прав. Його шваґра Володислава Дячка признали винуватим тільки у тому, що помагав у злочині. Його примістили у поправчому заведенні.

КОПАЛЬНІ З ПЕРЕД 5,000 ЛІТ.

В північнім Трансвалю і в Родезії (Африка) відкрили копальні залізної руди що, як обчисляють учені, були чинні перед 5,000 р. Дальші досліди виказали, що руди з тих копалень перетоплювали в стариннім Єгипті, куди спроваджували їх неіснуючою вже нині системою водних доріг, що лучилися з Нілем. Тим відкритям зацікавилися передовсім єгипетські вчені, які організують спеціяльну експедицію до Родезії й Трансвалю.

НОВИЙ УБИВАЧ БОЛЮ.

В Торнті оповіщено 29-го квітня відкриття цілком нового анестетику, що вбиває біль в цілім тілі, не нарушуючи свідомости. Цей анестетик є кришталічною хемікалією, що легко розпускається в воді. Подається його через встрикання. Проби роблено досі головно на собаках. Встрикнення за шкіру собаки робило ціле її тіло нечутким на біль впродовж 15 до 30 хвилин. Сильна хемікалія дається відчувати сім годин. Собака в тім часі не тільки є вповні свідома, але, як позволяти їй, то буде ходити, пити воду і махати хвостом.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ЩОДЕННУ ПРАЦЮ

ПЕРЕМИШЛЬ. — Треба щоденної, хочби і дрібної праці на всіх ділянках національно-суспільного життя. Мало говорити, що є зле, мало оглядатися на провід і вичікувати якогось чуда; треба працювати й ще раз працювати. Так пише „Український Бескид" ч. 17. Зокрема читаємо там між іншим таке: „В нас майже на кожному кроці можна побачити безчинне вичікування та леліяння пустих надій на когось... на щось.... А на що саме, не всякий зуміє на це відповісти. Коли зважити те, що кожне безчинне таке вичікування відбирає до решти людині волю, зрозуміємо загрозу, яка пливе з того безпляновопо і безчинного вичікування на щось. А чейже не можна сказати, щоб не було в нас людей, людей, відданих справі, характерних і готових до найбільших посвят. Одначе ті люди немов не примічають дійсности, теперішности, нинішнього дня, звичайного будня, а задивлені в далекі обрії, ступають немов у сні. Чекають — наставлені на великі річи, на якісь геройські подвиги й легковажать собі дрібні річи, які в збірній акції рішають про долю не тільки поодиноких одиниць, але й цілого народу".

ТОКИО—МОСКВА.

ТОКИО.— Японський уряд протестує перед Москвою з причини подій, що доводять до крівавих сутичок і стрілянини на границях Манчука й Зовнішньої Монголії. Японія протестує далі й проти нападу советських военних суден на ріці Усурі, що обстрілювали японський корабель.

ПЕРЕХОДЯТЬ МАСОВО ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — З того, що подає Польська Аґенція Телеґрафічна, виходить, що бувші чеські офіцири і жовніри втікають з Чехії до Польщі, звідки частинно переходять до Анґлії чи до інших країв. Коло Богуміна треба було отворити спеціяльне схоронище для втікачів. Це головно офіцири-летуни і гарматчики.

СМІҐЛИ РИДЗ І ВОРОШИЛОВ.

ЛОНДОН. — На осінні маневри запрошено не тільки советського команданта Ворошилова, але й маршалка Сміґлого-Ридза, що то є властиво уже тепер диктатором Польщі, а буде ним і формально на випадок війни.

ПОМОРЯ — ВІЙСЬКОВИЙ ОБОЗ.

ВАРШАВА. — Ціле Поморя і тепер завалене польським військом, яке готове кожної хвилі обсадити Данціґ. Виглядає воно на величезний военний обоз.

НЕМА ВІСТИ ПРО СМИТА.

ЛОНДОН. — Здається, що таки загинув летун Томас Смит, що то пустився сам один перелетіти океан з Америки до Европи.

ЗАБРАЛИ ЄПИСКОПСЬКУ ПАЛАТУ.

ЗАЛЬЦБУРҐ (Німеччина). — Націсти перебрали для свого вжитку славну єпископську палату. Архиєпископ Зиґмунд Вайц апелював до канцлера Гітлера і покликувався на те, що католицька церква є у посіданні палати ще з часів цісаря Франца II. Та це не помогло. Кажуть, що натиск націстів пішов проти католицької церкви тому, що вона нібито ставить націстам опір.

ВБИВ 800 НАЦІОНАЛІСТІВ.

МАДРИД. — 21-літній Хозе Ґалілія признався на суді, що він сам убив до 800 прихильників ґен. Франка, що були в тюрмах.

МОСКВА—ХАБАРОВСЬК.

МОСКВА. — Вже є телефонічне получення Москви з Далеким Сходом, з містом Хабаровськ, що є недалеко советсько-манчуцької границі.

НАЦІСТИ В МАДЯРЩИНІ.

БУДАПЕШТ. — Пишуть, що завдяки німецькому натискові й німецьким грошам націсти, що мали в попередньому парляменті тільки 6 послів, тепер по нових виборах матимуть 53 заступників. Цікаве те, що підчас виборів розкидувано летючки, в яких було зазначене, що Мадярщина не визнає ніякого протекторату і не хоче підчиняти себе ніяким чужинецьким ідеям.

ПРИЙМАЛИ З ПАРАДАМИ.

БЕРЛІН. — Досі Німеччина не визнавала німецьких вояків в Еспанії як частину своєї армії. Тепер при повороті тих „добровольців" визнають їх як „военних героїв", що продовжували світлу історію німецької армії. Також підкреслюють, що німецькі вояки, особливо німецькі летуни, відгравали значну ролю в обороні Альказару, достарчуючи літаками поживу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА Й НЕВТРАЛЬНІСТЬ

Секретар стейту Гол, цей по президенті Злучених Держав найвищий адміністраційний федеральний урядник, вислав до голов комітетів заграничних справ в обох палатах конґресу лист про те, якої політики треба Злученим Державам держатися на випадок загальної війни.

Цей лист є першим авторитетним голосом федерального уряду в цій справі й приходить він саме в добрий час, коли спір між противними партіями в цій справі дійшов до мертвої точки й коли самі члени конґресу стали добиватися від уряду якоїсь провідної директиви.

У цьому письмі секретар Гол подає як провідну ідею всякого майбутнього законодавства в цій справі облекшення заходів задержати цей край у мирі та не допустити до надзвичайних тягарів на його громадян.

У тій цили він подає низку рекомендацій, з котрих найважніші такі: знести постанови про автоматичну заборону висилки зброї на випадок війни; заборонити американським кораблям вїжджати в обняті воєнними подіями простори; обмежити подорожування американських громадян в такі округи; заборонити позички й кредити воюючим сторонам.

Найважнішою з цих постанов булоб знесення старої постанови про автоматичне заведення заборони вивозу амуніції до воюючих сторін. Це значить, що на випадок вибуху війни американські підприємства не булиб обмежені у висилці амуніції до воюючих сторін.

Секретар Гол є за знесення цеї постанови з тої причини, що, мовляв, у нинішній війні не можна робити ріжниці між амуніцією й іншими матеріялами. „Модерна війна", каже він, „це вже не війна лише між збройними силами; це війна між державами на кожній ділянці їх державного життя".

З цеї заяви можна би робити висновок, що по скасуванні цеї заборони американські підприємства будуть справді мати вільну руку возити амуніцію до обох воюючих сторін. Так одначе не буде, бо на випадок війни на Атлянтійськім океані панувати будуть фльоти Анґлії й Франції, отже на випадок війни з продукції американських промислів користати будуть лише ці держави.

Звісно, що америкаський уряд це добре знає, і тому пропозиція Гола означає не що інше, як погроза державам, що можуть знайтися по противнім боці від Анґлії й Франції, що на випадок війни промислова машинерія Америки буде стояти до розпорядимости Анґлії й Франції. Який вплив це може мати на дальшу політику Анґлії й Франції, з одного боку, і на політику держав, противних цим двом державам, легко догадатися. Пропозиція Гола скріпляє руку Анґлії й Франції та ослабляє руку Німеччини. І не треба припускати, що цей вплив не є в намірі американського уряду.

ЩО СТАЛОСЯ З СКРИНЯМИ ДЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(Допис з Відня про те, як американські скрині з біллям хоронили життя Карпатських Січовиків).

Український Червоний Хрест в Америці перевів збірку і вислав на допомогу Карпатській Україні 126 великих скринь ріжного роду плаття. Дня 4-го березня премієр Волошин іменував д-ра Стебельського головою комітету для розподілу присланого плаття. В члени комітету покликано: шефа штабу Січі Івана Романа, секретаря Антикомінтерну Юлія Химинця, ґенерального секретаря Січі Івана Рогача.

Орґанізація Народньої Оборони „Карпатська Січ", згідно з бажанням американських націоналістичних орґанізацій, мала перевести розподіл дарованого плаття. В годині 4-тій пополудні комітет перебрав два великі важкі вози американських дарів та перевіз їх до поміщень Головної Команди. Сорок скринь зараз розладовано, а решту не розпаковувано, лише на поручення полковника Гузара зроблено з них барикади в будинку Головної Команди.

Скрині розставлено по всіх коридорах забудовань Головної Команди і майже вповні забарикадовано вхід до неї, бо Січовики мусіли бути приготовані на найгірше. Саме назрівав неминучий конфлікт з чехами. Будова Січової Команди перемінилася в справжню твердиню. Впродовж цілих двох тижнів було гостре поготівля, кожної ночі хоронило Головну Команду біля сорок Січовиків, які все були приготовані на те, що добровільно Головної Команди в руки ворога не віддадуть.

Впродовж тижня розділено між хустське й околичне населення цих розпакованих сорок скринь убрання. Селяни приходили навіть з далеких сіл, вибирали собі потрібне, а січовики контролювали й записували. Решта 86 скринь осталися недоторкнені аж до знаного 14. березня, цебто бою між Січовиками й чехами. Цих 86 скринь було пляновано розділити в дальшій провінції, але постійне напруження не дозволяло рушити їх з місця. Памятного 14. березня ці скрині зробили для Січовиків неоцінену прислугу. Коли панцирні чеські авта окружили будинок Головної Січової Команди й виставили гарматні дула, Січовики зразу забарикадували вповні вхід і стали на позиціях. Хоч чеські панцирники зо скаженістю били до будинку тяжкими скорострілами, ба навіть мінометами, однак ніякого успіху осягнути не могли. Від 6-тої години ранку аж до пів до одинацятої гримали чеські панцирники безперестанно на позиції Січовиків, але з дуже малим успіхом, бо в тім чотиригодиннім бої було вбито понад десять чеських вояків і одного чеського старшину, а Січовики мали лише одного тяжко, а трьох лекше зраених. Чехи стріляли наосліпо, міжтим, коли Січовики зза американських скринь не вистрілили майже ні одної кулі даром. Січовик зза скрині в догідну хвилину добре виціляв, вистрілив, положив чеського вояка і сховався. Після такого вистрілу одного Січовика наступила скажена, невтомна, але безцільна стрілянина чеських панцирників. Неодин Січовик завдячує своє життя цим „американським скриням". Завдяки цим барикадам без інтервенції уряду Січовики не пішли би були на перемиря з чехами.

Після тої боротьби та перемиря зачалась по обіді чеська евакуація, а Січовики зачали формувати нові відділи українського війська, яке було призначене на охорону границь.

Та вернемось іще до долі американських скринь, що віддали таку почесну прислугу для Січовиків. Більшість їх була в бою подіравлена й розбита, плаття було знищене, подіравлене, але зате Січовики зісталися цілими й здоровими. З них деякі украли чехи при евакуації, забираючи їх на свої авта, а деякі дочекалися приїзду мадярів до Хусту.

Неодин із Січовиків, що остався при житті, буде памятати до смерти ці американські скрині в Хусті. Американська іміграція отаким посереднім способом прислужилася Січовикам, коли йшла боротьба за життя і смерть. Коли самі американці не мали змоги битися, то неочікувано зробили прислугу Січовикам в бою своїми скринями.

В кінці треба ще додати, що чехи від цих скринь наїлися багато страху, бо думали, що вони повні з муніцією, міжтим, коли в них був лише прояв любови українських братів з Америки, що хотіли обдарувати бідне населення Карпатської України.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

„НАЄР ФОРВЕРТС" ПРО ВИГЛЯДИ НІМЕЧЧИНИ

Німецький часопис **„Наєр Форвертс"** („Новий Вперед"), що виходить за границею, помістив статтю, в якій читаємо таке:

Пораз перший від шістьох літ довідуємося з щоденників, які виходять у Німеччині, правду, що повстає коаліція (союз), яка не позволить „Третій Державі" (то є Гітлерівській Німеччині) вести дотеперішню заграничну політику.

На чолі тої коаліції стануть Злучені Держави Америки, Англія і Франція.

Вислідом шістьлітнього правління Гітлера є, за свідоцтвом його власної преси, окруження Німеччини та відділення (ізоляція) її від іншого, готового до війни світу.

А не є так легко признатися до того...

Німеччина програла другу світову війну, заки її ще почала.

З правдивим варварським вереском віддано 20. квітня (в 50-ті роковини уродин Гітлера) честь тому мистецтву правління, яке до того довело, що насупроти 120 міліонів німців і італійців злучило ворожий союз, обіймаючий 1,200 міліонів людей ріжних частин світу, ріжних красок тіла і ріжних мов.

Уряди тих 1,200 міліонів людей розпоряджають безмежними земельними областями, кольосальними океанами, диспонують всім тим, при чого допомозі виграваеться війни: матеріялом людським, залізом, золотом, рідкими металями, збіжжям і величезними скількостями нафти. Хтож сміє взяти на себе відповідальність за боротьбу німецького народу з десятькротно сильнішою потугою?

Вільгельм II. і його дорадники зважилися на війну, не знаючи просто правдивої ситуації. Вони собі думали, що будуть разом з Австро-Угорщиною, Італією, Румунією, Болгарією та Туреччиною боротись проти Франції та Росії. Вони не передбачили цього, що до війни проти них вступлять і Анґлія і Злуч. Держави, ані того, що Італія і Румунія станути на сторону їх ворогів. Вони всього того не знали і тому вірили в побіду.

Сьогодня не треба нічого передбачувати, сьогодня вистарчає лише бачити все те, чого і сама гітлерівська преса не може затаїти перед своїми читачами. Відповідальні мужі державні з 1914 р. просто самі не бачили, куди ведуть німецький нарід, — а відповідальні мужі державні з 1939 року **знають дуже добре,** куди вони його ведуть.

Дорога, якою від 6 літ ступае Німеччиса, веде з математичною певністю до найбільшого погрому, який знає історія людства.

Шість літ обходжено святочні побіди над безборонними або обеззброеними: над робітниками, над жидами, над християнською церквою, над Австрією, над Чехословаччиною. Тих, що остерігали — змушено до мовчання, а голоси сумління придушено.

В осени 1918 р. не було, поправді сказавши, в Німеччині ні одної людини, яка бажала би Німеччині погрому. А сьогодні — і це є також успіхом правління гітлерівців — існує безчисленне число німців, що бажають Німеччині погрому, бо в нім бачать одинокий рятунок перед неможливим внутрішнім поневоленням. Цілком навпаки проти того, що було підчас першої світової війни — стане тепер безчисленна сила таких німців, які просто з незвичайною заїлістю будуть боротись, правда, не проти Німеччини, але проти тих, що хотять грати ролю Німеччини. Інші знову будуть машинально ступати під партійним прапором свастики, вповні переконані про те, що програня по короткій війні є ліпшим виходом з ситуації, як цілком певна програна по тяжкій, довготревалій війні. І ті також не схотять гинути з надто великої любови до закривленого хреста (свастики).

Та костей до гри ще не кинено і є ще вихід. Можна ще врятувати світ перед війною, а Німеччину перед прогрою. Тим виходом є провал Гітлера. Власна його преса остерігає його тепер і стверджує окруження Німеччини як вислід його політики. Він сам себе обвинувачує в своїй книжці „Майн Кампф" („Моя боротьба"), стверджуючи, що Німеччина в боротьбі з Анґлією не сповнить цеї европейської місії, як він собі її представляє. Але сьогодня має він проти себе не лиш Анґлію, але взагалі цілий анґльо-саксонський світ.

Доля поставила тепер з незвичайною ясністю: або Гітлер або Німеччина!

Подав **Кл. Об.**

НЕОПРАВДАНА ЩИРІСТЬ

Під таким заголовком появилась у львівському часописі „Наш Прапор" (ч. 29) стаття, яка порушує справу, що дуже актуальна і в Америці. Стаття звертає увагу на ріжних „мучеників за ідею", що туманять наших селян по селах, що як ті пройдисвіти волочаться між нашим народом як „політики" і „приятелі селянського люду" та розпускають про українське життя й українських провідних людей ріжні „татарські вісті". А наш нарід, у своїй доброті й щирості, часто приймає отих пройдисвітів, слухає їх та ще перед ними розкриває свої болі. А за те приходиться потім нам усім гірко покутувати.

Про цю нашу „щиру вдачу" читаємо там між іншим таке:

„Хто їхав до Америки і мав на кораблі нагоду пізнавати національну приналежність пасажирів по їхньому вигляді та поведінці, тому мусіло впасти в очі, що мабуть найлекше пізнати англійця. Гордий син британської імперії не кумається з першим-ліпшим знайомим, а з незнайомим не пічне балачки — хіба, що має до цього якусь важну причину. В додатку анґлієць уміє розмовляти, тобто він веде розмову так, щоб він якнайменше говорив, а зате багацько почув; хай другий говорить — думає собі анґлієць — хай другий „розкрохмалюється"; він сам уміє слухати, уміє зручними питаннями витягнути те, що йому потрібно довідатися.

„Якщоб ми порівняли анґлійця з українцем, то порівнювалиб ніч з днем. Вистарчить тільки заговорити по українськи, а вже українець „розкрохмалився"; вистарчить сказати йому „я ваш краян" і вже українець ділився б хлібом і сіллю, оповідав би про всі свої домашні злидні, про всі події, всі сплетні, все добро й зло села, повіту, чи навіть цілої нації. Бо щира в нас натура, нема й що казати! А вже зовсім розпливаємося в щирості, коли нас хтобудь „пожалує", коли нас — так сказатиб — уміє погласкати „попід борідку". Тоді вже й останню сорочку стягнулиб ми для такого „приятеля". Бо добра й гостинна в нас натура!

„Ніхто не заперечить, що живемо в революційних часах. Події гонять одна за одною. Це впливає на настрої людей; ці настрої нераз також змінливі, як весняна погода. Не диво, що в таких часах і серед таких настроїв нераз правдива вістка видається брехнею, а за те правдива брехня — правдою. Не диво, що в таких часах сплетня на сплетні їде і сплетнею поганяє. Це — кажемо — не диво. Зате дивним є, що люди, попікшися вже десяток разів, все ще таки не відівчилися тієї зайвої щирости до першого-ліпшого панка, чи „мученика", чи іншого „свого чоловіка". Дивним є, що в часах, коли часописи остерігають перед всякими ошустами, пройдисвітами чи іншими провокаторами, наші селяни все ще даються лапати цьому шумовинню на вудку".

В С. С. С. Р.

Советські мости, так як і залізниці, не втішаються доброю славою.

До мосту над малою річкою біля Москви підїжджають два селянські вози. Один із них скручує вбік і переїжджає ріку вбрід. Другий їде через міст.

Нараз крик і тріскіт: міст завалився.

— Ах, дурень, — зідхнув перший селянин, — бачить добре перед собою міст і їде на нього...

Микола Костомарів:

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина третя.

(91)

Тоді, як Кудеяр збирав опришків і намовляв їх на службу Володимира Андрієвича, сам князь Володимир Андрієвич, нічого про це не знаючи, готовив військо в Нижнім в ціли оборони полудново-східніх границь перед турками і татарами, що збиралися йти походом на Астрахан. Довідавшись від Жихаря, що в користь князя Володимира Кудеяр готовив заговір, цар Іван не посмів зараз же зачепити того князя; він навіть боявся його, хоч князь Володимир своїм умом і вдачею таксамо мало надавався до того, щоб спасати вітчину перед царем-гнобителем, як і до того, щоби боронити її перед внішнім ворогом. Коли намір Кудеяра не вдавсь, а розбишак перловлено і покарано смертю, цар Іван Василієвич не панькався вже зо своїм двоюродним братом: він любязно запросив його до себе й убив його разом з жінкою, а потім казав утопити його матір і не знати вже чому, невістку свою, іменно вдову по своїм браті Юрію, що жили в монастирі на Шекені. Але вбиття свояків не усмирило злоби царя. Йому здавалося, що заговір в ціли оголошення царем Володимира, котрий вийшов на яву в намірі Кудеяра, глибоко і широко запустив коріння. Йому хотілося викорінити зраду так, щоб вона в будучності не пускала паростків.

Підприємство Кудеяра, що зложив собі ватагу з людей незнатних, простих, звернуло гнів царя проти простого народу. Під кінець 1569 р. Іван знущався над народом у Клині; в Торжу його опричники били людей кожного стану ні за що, ні про що; але підозріння Івана падало найбільше на давні самоуправні землі — на Новгород і Псков; вони провинилися були перед московським деспотизмом уже тим, що на їх ґрунті колись процвитала народня воля. Новгород ненавистний був для Івана ще й тому, що нагадував йому Сильвестра, котрий з Новгорода прийшов був у Москву, щоб опанувати волю царя на кілька літ за чергою. Цар з початком 1570 року приїхав до Новгорода і тут то довершилися нечувані варварства... „Була у гнобителя якась хитрість огненна", як говорили сучасники; він називав те піджаром; була то вигадка Бомелія: збитим палицями новгородцям натирали спину чимось, що спричиняло невимовні муки; потім привязували їх до саней і везли з Городища топити в Новгород; до саней привязані були сповевіряні жінки; руки їх привязувано ззаду до ніг, а до узла, що сполучував руки і ноги, причіплювано їх немовлята. Іван їхав з тим походом і тішився риданням страдальців. Волхов був загачений людськими тілами і від того часу, як оповідає нарід, перестав замерзати в найбільші морози, щоб люди, дивлячись на нього, не забували, як колись грізний цар велів прорубати на нім лід і наповнив його води новгородськими трупами. Том, що осталися в живих, було гірше ніж утопленим. Христолюбивий і богобійний цар приказав знищити всі припаси хліба, які були в Новгороді; а міжтим уже в попереднім році був слабий урожай, в наступаючім також, ба надто повторилося ще лихо, знане вже на Русі: мишва знов нищила хліб і по гумнах, і по шпихлірах — усе разом було причиною, що в 1570 р. ціни хліба піднеслись до неймовірних висот. Бідні люди мерли з голоду, а цар не переставав шукати довкола себе зради, Бомелій не переводився.

Нараз приходить до царя вість від Атанасія Нагого з Криму, що Кудеяр знаходиться в Кримі при дворі хана Девлет-Гірея, тішиться його ласкою і бунтує його проти Москви.

Іван Василієвич світу не бачив зо злости, коли до нього наспіла та вість. Йому так хотілося замучити того ворога, що він готов був помилувати інших, котрих уже покарав, колиб тільки Кудеяр перше попався в його руки: багато кар довершив він з досади, що не міг покарати смертю Кудеяра. І щож? При всій самодержавній власті Івана, при всій могучості його — Кудеяр йому не давався: два рази, як змия, вислизнувся з його кіґтів і тепер відпочиває на волі і сміється з немочі московського самодержця. В досаді Іван Василієвич казав покликати до себе Басманова з сином: було це перший раз після того, як володар власноручно побив його за недоставлення Кудеяра.

— Альошка, — сказав йому цар, постукуючи своєю острокінчастою булавою: — скільки ти рублів узяв від Кудеяра, щоб його випустити?

— Царю-володарю! — взивав Басманов, качаючись у ніг царя, — Бог всевидющий бачив невинність душі моеї!

— Брешеш, собако! — кричав цар. Брешеш! Ти разом з другими такими собаками сприяв і добра хотів братові Володимирові; ти хотів нас з престола зсадити, а його висадити; ти, хамське кодло, випустив Кудеяра, боячися, щоб він, коли ти приведеш його, під питкою, не видержавши мук, зо всім вас не зрадив. Я післав тебе, щоб ти привів до мене Кудеяра, а ти привів шайку злодюг, котрі нічого не знали і надавалися лише на те, щоб ними собак погодувати. Міг же ти привести з собою три сотні такої зволочі, а одного не міг. Чому? Тому, що ті три сотні нічого про вас сказати не знали, а той один сказав би про вас усю правду! Не всіж ви присягали, вступаючи в опричнину: присягали рідного батька не жалувати за нашу царську честь і за наше царське здоровля? Федьку! і ти присягав таксамо! А! Присягав? Ха, ха, ха! Покажиж тепер, що бережеш присяги не лиш устами, але й ділом. Твій батько зрадив царя, заколи його!

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Росфорд, О. — До збірки раненим Січовикам долат.: Михайло Чорний $2; Павло Корнова $1, обидва з Толідо, О.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ХТО СКІЛЬКИ КУРИТЬ.

Під таким заголовком були подані свого часу в „Свободі" деякі винятки з цікавих обчислень паризького клюбу курців, „скільки викурених папіросок припадає на поодинокого мешканця кожного краю на світі!" Подано було там, що „найбільше курить американець, бо 1,045 папірок річно".

Зо звязку цих двох речень кожному читачеві ясно, що 1,045 папіросок річно випадає на кожного американця. Себто, якби додати разом усі папіроски, що їх викурюють усі мешканці Америки річно, та поділити їх на число населення, то тоді на кожного мешканця Америки випаде 1,045 папіросок річно.

Пару днів по появі новинки прийшов до „Свободи" безіменний лист, котрого незнаний автор каже: „Прошу почислити ліпше, кілько курець може скурити цигареток. Я не є добрий курець, та куру 10 до 15 цигареток денно".

Цим автор листа хоче сказати, що число 1,045 папіросок на рік на кожного американця за низьке, коли він самий викурить на рік 3,650 до 4,475 папіросок на рік.

Якби поданий попередно в „Свободі" обрахунок брав під увагу лише людей, що курять, то наш дописувач мав би рацію, та при обчисленні, „скільки викурених папіросок припадає на поодинокого мешканця краю", не береться під увагу самих курців; це неможливе, бо ніхто спису курців не робить, але всіх мешканців.

Для кращого пояснення візьмім родину, в котрій батько викурює 6,000 папіросок на рік. Коли в родині є двоє людей, коли в ній є ще жінка, яка не курить, то в цій родині викурюють пересічно по 3,000 папіросок на рік. Коли в родині є двоє малих дітей (які теж не курять), то в ній на одну особу випадає лише 1,500 папіросок на рік.

РОЗУМНІ Й ДУРНІ.

Автор згаданого листа, зробивши авторові новинки неслушний закид, цим не вдоволяється, але ще називає його дурнем, радить піти до школи вчитися рахувати, піти вперше до дурної голови по розум. „Дорогий Дурачку" — кінчить він своє писання, „прошу ся не Гнівати бо Не є Правда і Прошу По Числити ліпше".

Справді, дехто міг би листом угніватися. Ми не гніваємося. Як ми відносимося до нього, най послужить це, що подаємо його до публичного відома, хоча можемо не подати.

Звісно, цього ще мало на оправдання оголошування такого листа. Подаємо його ще з тої причини, що власне на таких листах можна багато навчитися. Бувають у світі часто люди, які так говорять, як ось цей добродій пише. Та не всі. Бувають і інші. Є наприклад люди, які, не зрозумівши того, чого не зрозумів цей добродій, а захотівши зрозуміти, напишуть до редакції листа менше-більше такого тону: „Ви написали, що в Америці найбільше курять папіросок у цілому світі. Та подаєте, що 1,045 папіросок на рік, а я не є добрий курець та куру 10—15 папіросок денно. Чи не помилка яка? Чи я в чому помиляюся? Чи може редакція?"

Кожному ясна різниця між цими двома людьми, цим непідписаним автором справжнього листа до редакції й цим уявленим нами. Якби ви знали тих двох людей, чи ображали би вас визивання першого?

ДВА ТИПИ.

Противенство між цими поведінками характеризує важну різницю між характерами.

Маємо з одного боку людину, котра, як лише їй здається, що відкрила помилку, вважає себе покликаною й управненою назвати іншу людину дурнем; а з другого боку, людину, що, побачивши помилку, старається вперед упевнити, чи це справді помилка, чи це евентуально не є її власне зле зрозуміння.

Перший не припускає своєї помилки й тому саме робить помилку, а в додатку до цього виступає з лайкою. Другий, завдяки тому, що припускає помилку по своїм боці, охороняється перед помилкою й не допускається грубої поведінки.

Зрозумівши різницю між такими двома характерами, можемо тепер приступити до оцінки таких характерів: котрих з цих людей є нормальніша людина? З котрою людиною краще жити, товаришувати й співпрацювати? Котра людина зробить більше для себе, родини й громади?

ХТО СУДИТЬ, ТОГО СУДЯТЬ.

Наш критик подає ще один причинок до оцінки себе як людини.

Між рядками його листа можна вичитати ще іншу основну думку. Коли помилка щодо числа папіросок дає основу осудити розум людини, то видно вміння обчислити, скільки людина викурює папіросок на рік, це дуже важна для життя штука. Кожна людина не знає багато річей, а чейже за це одно її ще ніхто дурнем не уважає.

Одначе чи справді воно так є? Чи справді ця штука така важна? Чи нема багато людей, які цього не знають, а які проте живуть чесно, щасливо й багато?

СЛОВО И ПИСЬМО.

Навіть самим своїм письмом автор начеркнув дуже замітний штрих до свого портрету.

Чи можете собі представити, щоб цей чоловік, почувши своїми вухами такі замітки, які він прочитав у газеті, приступив до людини, що це каже, й вилаяв її усно такими словами, якими він вилаяв редакторів? Правда, бувають і такі люди, але правдоподібно він цього не зробив би. Іншими словами, він пише грубі слова, яких не важився б говорити усно до очей. Припустити це можна на тій основі, що він свого листа не підписав. Отже це людина, що може іншого назвати, якщо названий не дізнається її імення. Коли названий міг би дізнатися, вона з таким не виступилаб.

Тепер знову можемо приступити до оцінки характеру цеї людини. Що це за людина, що по своїм підписом або до очей не сказалаб таких слів, які вона сказала би позаочно при помочі непідписаного листа.

І тепер знову можемо спитатися: чи можна на таку людину гніватися, як вона вас назве, як вона там не захоче?

ЧЕТВЕРТА КОНВЕНЦІЯ С. У. А.

Четверта конвенція Союзу Українок Америки зачалася в суботу, 27-го травня б. р., в Інтернешенел Інституті в приявності 62 делегаток. Крім цього прибуло велике число членок СУА і гостей.

Конвенцію відкрила п. Анастасія Вагнер, голова СУА, виголосивши привіт. Потім відмовлено молитву і відспівано два гимни: Союзу Українок і американський.

До конвенційної президії ввійшли такі пані: Абрагамовська, голова; Штогрин, заступниця, а секретарювали: Ковбаснюк, Кізима, Шутович і Васко.

Відчитано привіти з краю від Союзу Українок, Дружини Княгині Ольги, редакції й адміністрації „Жінки" й „Українки", від голови Всесвітнього Союзу Українок, п. М. Рудницької, й від редакції „Жіночої Долі" й „Волі". Потім наступили привіти від тутешніх організацій і приватних осіб, а далі привіти і звіти делегаток.

Підчас пополудневої сесії виголошено два реферати. П. Шутович говорила про проблеми молоді, а п. Штогрин виголосила організаційний реферат.

Реферати, зокрема організаційний, викликали живу дискусію, бо обговорювано ті перешкоди, що їх стрічається в організаційній праці.

Вечором відбулась вечеря, підчас якої говорила про міжнародне збратання американка, п. Перрі. Були й українські промови. Вечерою проводила п. Яремова. Підчас вечері обдарено дарунками за працю членів екзекутиви С.У.А., а то такі пані: Вагнер, Кмець, Штогрин, Абрагамовська.

Недільні наради розпочались рефератом „Свій до свого", який виголосила п. Кузьма. Потім наступили звіти членок головної управи, по яких вивязалась довга дискусія, що виявила потребу своєї преси, що булаб лучником між централею і відділами. З огляду на те, що покищо нема фондів на видавання самостійного журналу, рішено взяти сторінку в часописі „Америка", її редакторство передано в руки п. Олени Лотоцької.

До нового уряду ввійшли ось пані: Кмець, голова; Коваченко з Дітройту, Бойко з Філядельфії, Мазур з Джерзі Сіти, заступниці голови; Штогрин, організаторка; Швед, секретарка рекордова; Микитка, секретарка фінансова; Мудрик, секретарка англійською мовою; Колтун, скарбничка; Стефанович, заст. скарбнички. Контроля: Костецька, Будак, Кузів. Виставовий комітет: Бенцал, Бринь, Дроздик, Чолій.

Потім ведено ще дискусію на організаційні теми. Конвенцію закінчено відспіванням українського національного гимну.

ПОВІДОМЛЕННЯ
про
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
: які відбудуться :
В НЕДІЛЮ, 4. ЧЕРВНЯ (JUNE 4, 1939)
В ДОМІ У. Н. СОЮЗУ „КОНКОРД ГОЛ", 208 GRANT ST
OLYPHANT, PA.
Початок зборів у 3. год. пополудні.

На ці збори повинні прибути обовязково **всі бувші урядники й члени Згоди Братств,** що тепер є членами У. Н. Союзу. Це перший раз, що для тих членів відбудуться орґанізаційні збори з рамени У. Н. Союзу. Багато членів ще досі не є якслід поінформовані про ті привілеї і користи, які дає членство в У. Н. Союзі, а тому у власному інтересі кожного члена й члениці є, прибути на ті збори та вислухати орґанізаційного реферату про У. Н. Союз, який виголосить голов. рекорд. секретар **Д. Галичин.** Отже на ці збори повинні конечно прибути **урядники й члени** таких відділів: **402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411 і 412.** Запрошую також на збори урядників і членів давних Союзових відділів, а саме, **від. 86 з Олифанту,** а таксамо відділових урядників з поблизьких місцевостей, це є, з **Мейфілд, Сімпсон, Донмор, Тейлор, Скрентон і Авока.** 121,25

Онуфрій Запоточний, гол. радний У. Н. С.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ГОЛОСІВ З РІДНОГО КРАЮ.

Гром. Д. Дубрівський з Дітройт, Міш., одержав з рідного села Болотні, повіт Перемишляни, листа, в якім пишеться між іншим таке:

„...ми свята перебули в смутку, бо нам влада розвязала всі товариства в нашім селі: читальню, Сільський Господар, Кружок Рідної Школи. Товариство „Сокіл" і ще опечатала театральну салю. Ми опинилися у скрутному положенні. Тож і сумні були свята. Гаївок не виводили, бо є жалоба за Закарпаття. Лише демонстрували походом молоді, як то є тепер по селах. І так і в нашім селі пішли спільним походом і з жалібними піснями на спільну молитву на Стрілецьку Могилу, яка є на нашім цвинтарі. А по святах були ревізії й доходження на поліції... Положення напружене. Арешти і кари. Що день то гірше. Не пишу про те, бо так ми і так про все добре знаєте... Більше не пишу, бо маю йти зараз на постерунок жандармерії на доходження. Ви там хоч живете в спокою, а я не знаю, де опинюся завтра. Та нині ще можу написати: прощавайте і Слава Україні! Як ще буду вдома, то напишу більше, а тимчасом вибачайте. З нами зле, ... І не знаємо, що буде..."

ЯК КОЛИСЬ БАБИ-ЗНАХОРКИ ЛІКУВАЛИ ЛЮДЕЙ.

Сорок літ тому, як я був 10-літнім хлопцем, зробився мені на обличчі чирак, чи „сліпий чирак", як його звали. Обличча мені спухло, болить, їсти не можу і пити. Кажуть мені мама: „На тобі шістку, йди до Назарихи, най тобі відмовить. Може то рожа, то вона спалить її". Вибрався я до Назарихи (бо конечно треба було прийти рано), а там така задуха, що я мало не впав на землю. Та це не важне. Назариха взяла від мене шістку, поглянула на обличча та післала до коршми за „чвертківкою шумівки". Потягнула вона собі тої „шумівки" зо три рази, а далі, давай і мене нею лікувати. Вийняла з кута жмут льняного клочча і зробила 12 кульочок. А опісля намочила їх в „шумівці", мене поклала на лавці догори обличчям і давай на моїм чираку спалювати ті кульочки. Мене добре пекло, але я затиснув зуби і мовчу. Накінець вона взяла ще ножа і махаючи ним поверх мене промовляла:

„Уроки, урочиска,
Пристрости, пристростиска,
Сірі очі, чорні очі, бурі очі
Виклинаю, вирікаю,
Щоб ви тут не приходили,
Білої кости не крутили,
Червоної крови не проливали
І більше тут не загнізджались".

Тепер зробила знов ножем хрест. І далі промовляла:

„Ви сороки, ворони, прилітайте,
Широко крилами махайте,
По дебрах, по лісах, по ставах,
По лугах, полях і горах".
(Знов хрест ножем).
„З курей, з качок, гусей,
З індиків, усякого дробу,
Що наносить хоробу,
Мій хух, мій дух,
Щоби все пропало і тебе більше не чіпало.
Хух, хух, хух!"

„Тепер, каже вона до мене, дитинонько, біжи до дому і не оглядайся. Бо як оглянешся, то не поможе".

Біжу я що сили, не оглядаюсь нікуди, колиж бо Шулялків пес з боку наскочив на мене, і з переляку я таки мусів оглянутись. Думаю собі: все пропало. Та в мого батька тоді майстри будували стодолу. Один із них випитав мене, чого я плачу. А, вислухавши все, він вилаяв знахорку, а мені порадив нарізати молоденьких прутиків із липи. Коли я ті прутики приніс, він зішкрябав із них буру кору, а зпід споду наструґав зеленої кори. Далі звелів мамі дати до тої кори пару ложок молоденької сметани і це все висмажити в ринці. Як мама це зробила, то з того зробилася масть. Ту масть приложено мені до чирака і другого дня чирак тріс і скоро я виздоровів.

Опісля я перестудився, дістав кашель і гарячку. Знов мама звернулась до Назарихи і звеліла її прикликати до мене. Назариха, оглянувши мене, ствердила, що в мене „переляк і пристріт". Почала вона „лічити". Звеліла напалити в печі дубовими трісками, але такими, що не мали сучків. А опісля почала „качати яйця", щоб у той спосіб вигнати з мене переляк. Яйце мусіло бути від чорної курки. Взяла вона те яйце та почала ним котити мені по хребті, по руках, по грудях, коло серця аж три рази, по ногах, до пят. Далі взяла склянку води, поставила її мені на голові, розбила те яйце і вилила його до склянки. Звичайно, з яйця зробилася ріжна форма. Вона давай приговорювати: „Дивіться, ось церква, а це люди, а це хоругви, а то гроби, а то дорога". Далі запитала, чи є вже вугля з тих дубових трісок. Мама відповіла, що є. Тепер Назариха вилила воду з яйцем псові, мовляв, „хай вибреше переляк". Взяла свіжу воду і кинула в неї 12 вуглинків. Деякі вуглики сплили, а вона сказала, що це добрий знак, що буду жити. Якби всі пірнули, то я, значить, пропав, мушу вмирати. Опісля тою водою вона зробила хрест на кожнім вікні і дверях, а решту вилила в те місце, де ворота обертаються. Пару днів пізніше я виздоровів. Дехто твердо вірив, що це помогли чари.

Степан Фіґун,
Вилмінґтон, Дел.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

PATERSON, N. J. The Taras Shevchenko Society, branch 64., will hold its meeting Saturday, June 3, 1939, at St. Boniface Hall, Peterson, N. J. — John Burney, Sec., 282 E. 7th St., Clifton, N. J.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Піврічний мітінґ Бр. св. Василія, від. 168., відбудеться в неділю, 4. червня, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому. Обовязком кожного члена бути на мітінґу і почути звіт з діяльности відділових урядників за 6 місяців і звіт контр. комісії. Пригадується ще раз довгуючим членам, що на піврічнім мітінґу будуть рішати справу з довгуючими членами. Обовязком кожного члена бути присутним і почути ухвали, щоби опісля не нарікали на секретаря, коли будуть суспендовані, бо ті упімнення, що уряд відділу дає вам, членам, то, видно, не помагають. Щоби не було нарікання, прийдіть і по змозі вирівняйте довги. — Гр. Дячишин, предс.; Гр. Бабин, кас.; Пилип Маник, секр., 426 Wagner Ave., Perth Amboy, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Товариство ім. Івана Франка, від. 241., відбуде свої збори в суботу, 3. червня, в 7. годині ввечір, в церковній гали, Вест Скул стріт. Всі члени обовязані бути на цих зборах, бо будуть важні справи до полагодження. — Йосиф Ґалоншка, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Піврічні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в неділю, 4. червня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають заплатити свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься всіх родичів, щоби привели свої діти, старші і молодші, на збори і вписали до Товариства і У. Н. Союзу. Неприявний член буде караний після ухвали. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

У справі Українського Конгресу.

В склад Українських Злучених Організацій міста Клівленду, Огайо, входять делегати політичних, запомогових, та економічних організацій, як також українських парохій. Є заступлені: 10 відділів Українського Народного Союзу — 20 делегатів, 3 відділи Українського Робітничого Союзу — 6 делегатів, відділ 125 Народної Помочи — 2 делегати, два делегати Української Демократичної Ліги, два делегати Українського Демократичного Клюбу з Іст Клівленду, два делегати Української Громадянської Ліги, два делегати Організації Державного Відродження України, від. 8, дві делегатки Жіночого від. 8 ОДВУ, два делегати Союзу Гетьманців Державників, два делегати Чорноморської Січи, дві делегатки Союзу Українок, від. 14, дві делегатки Союзу Українок, від. 30, два делегати Клюбу Українських Бизнесменів і Професіоналістів, два делегати Українського Щадничого Банку, два делегати Українського Народнього Дому, два делегати укр. греко-кат. церкви св. Петра і Павла, два делегати Українського Хору Церкви св. Петра і Павла, два делегати Української Православної Громади св. Володимира Великого, два делегати хору „Бандурист" і два делегати Товариства Села Білич. Ось ті Українські Злучені Організації відбули 3. травня б. р. наради і рішили віднестися через українські часописи до всеї української іміграції в Америці і Канаді з пропозицією скликання зборів всіх Центральних Українських Організацій без огляду на їх політичні чи релігійні переконання.

Такі збори повинні відбутися в місті, де було би найвигідніше заїхати всім делеґатам вибраним своїми організаціями, наприклад у Пітсбургу, Па. Скликанням зборів мав би занятися Український Народний Союз як найстарша і найбільша організація в Америці.

На зборах мала би бути рішена справа Українського Конгресу, на котрім був би вибраний комітет, котрий мав би всілякими дорогами і способами старатися, без перешкод з інших нині відмінно думаючих українських груп, пропагувати справу Вільної Соборної України і заступати всю Українську Іміграцію, де тільки зайде потреба.

Делегатам Українських Злучених Організацій в Клівленді, О., добре відомо, що від початку попередньої війни, то є від року 1914, поодинокі громади вели ріжну роботу для пропаганди і взагалі для відбудови української держави. Відомо нам також, що ріжні центральні організації працювали в тім напрямі. Відомо нам, що з Українського Комітету була делегація в Парижі в Франції, а також з Ліги Громадян Українського Роду було 96 делегатів з ріжних сторін Америки дня 6. червня 1922 року на послуханні перед комісією заграничних справ Американського Конгресу, а дня 7. червня 1922 року на послуханні у през. Гардінга і в секретаря заграничних справ Гюза, теперішнього президента Найвищого Суду в Вашингтоні. Одначе ті всі і пізніші ріжні заходи з ріжних причин не увінчалися майже жадним успіхом, по найбільшій часті через брак одного проводу.

Тобу то найвищий час зеднатися нам тут в Америці і Канаді так, як зробили наші браття в старому краю. Пригадаймо собі слова „Вставайте, кайдани порвіте!" Покиньмо ворожнечу бодай до часу відбудови нашої Неньки України, а коли збудуємо Українську Соборну Україну, то тоді будемо могти запровадити такий порядок, який покажеться потрібним і найліпшим для дальшого існування української держави і українського народу.

Для скоршого переведення в життя цеї пропозиції Українських Злучених Організацій в Клівленді, О. пропонуємо, щоб всі Українські Центральні Організації подали свою згоду або відмінну думку в своїх часописах, а котрі не мають своїх органів, щоб помістили свою згоду в часописах їм дотичних, а тоді, думаємо, що Український Народний Союз, а властиво його екзекутива, не відмовиться скликати пропоновані збори.

Уряд Українських Злучених Організацій в Клівленді, Огайо: **О. Е. Малицький**, предс.; **Іван Тарнавський**, заст. предс.; **Іван Сподар**, рек. секр.; **Гаврил Степаник**, фін. секр.; **Дмитро Шмагала**, касієр; **Теодор Грицей**, реф. прес.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. Піврічні збори Тов. ім. Б. Хмельницького під покр. Пресв. Тройці, від. 158., відбудуться в суботу, 3. червня, в год. 8. вечором, в сали Укр. Нац. Дому, 216-18 Гренд Стр., Бруклин. Проситься членів конче прибути, бо є багато важних справ до вирішення. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані — П. Дубовецький, гол.; І. Пагут, скарб.; М. Баглай, писар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Виклади проф. Грановського через радіо.

Професора міннесотського університету, Олександра Грановського, запрошено вже другим наворотом говорити через університетське радіо. Він згодився дати через радіову станцію WLB 6 викладів. Минулої осени говорив він у своїх двох викладах про Україну і її змагання до самостійности. На день 19. травня запросив проф. Грановського на виклад про положення у східній Европі Вейн Юніверзіти в Дітройті, Міш.

У перших теперішних викладах через радіо говорив проф. Грановський: про 1) Проблеми Східньої Европи і 2) Східня Европа та сучасна кріза. Дня 30. травня про „Польща та її меншини". Дня 6. червня говоритиме на тему „Сучасна Росія та її проблеми", 13. червня „Трагічна доля Карпатської України", а 20. червня „Чи є можливий мир в Европі". Виклади починаються в годині 2-гій пополудні, сентрел стендард тайм".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КЛІВЛЕНД, О.

Зо свяченого на визвольну боротьбу.

Дня 16-го квітня 1939 р. відбулося спільне свячене в українській греко-католицкій церкві, де промовляв адв. Омар Малицький, взиваючи присутніх зложити на поміч визвольним змаганням в краю.

Жертвували по $1: І. Білинський, О. Малицький, Г. Коваль, І. Тарнавський, о. С. Журавецький, Д. Шмагала, П. Полівчак, І. Гнатяк, В. Бзовий, О. Яворський, Г. Конет, В. Кедьо, М. Стойко, К. Іванчук, П. Пацуля; по 50 ц.: І. Палівода, Я. Грицьович, О. Ольховий, І. Бдзіль, І. Ковалець, пані Павлина, С. Іванчук, М. Кукіз, А. Мельник, М. Бучоляк, Ю. Якубик, А. Демко, В. Шостачко, М. Михно, Й. Хміль, Н. Бобечко, Й. Керик, С. Когут. Разом $55.

НЮ КЕСЛ, ПА.

З протестаційного віча на визвольну боротьбу.

Жертви зложили по $1: Л. Столиця, Ю. Базилинський, Ю. Ліско; по 50 ц.: Н. Базилинський, Н. Мацак, В. Дрізд, А. Зимак, Д. Олач; по 25 ц.: о. Н. Урбанович, М. Ліско, О. Ліско, І. Малиняк, Й. Кунь; решту дрібними. Гроші переслано через ЦУ ОДВУ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Відділ ОДВУ ч. 74 одержав від центральної управи ОДВУ ґудзики з припорученням чіпляти їх на Великдень під церквою з призначенням на поміч раненим січовикам. Рішено продавати ті ґудзики на Великдень під церквою Пресвятої Тройці по 25 центів за один, а просити більше.

На Великдень о. К. Кирстюк проголосив у церкві цю нашу збірку.

Збіркою занялися пані: Гавлічинська, Куць, Древніцька, Березовська, Яремій і Січевська. По $1 зложили: д-р І. Смук, п. Маслей і п. Вуйцік. Разом зібрано $48.75.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У шпиталі Скулки Гевен у Ласт Крік помер 27. травня 1939. року в 2. годині по опівночі, член 98 відділу У. Н. Союзу

АНДРІЙ МАЛИМІН.

Покійний був довголітнім членом у Ню Йорку й перейшов з переступним листом у місяці серпні 1924. року до Шенандоа й замешкав на Ласт Крік.

Прожив 59 років. Полишив у старім краю жену, сина й доньку.

Походив зо села Покропивна, повіт Тернопіль, Західня Україна.

Похорон відбувся 30. травня в годині 8. зрана з дому до церкви. Братство занялося похороном.

Вічна Йому память!

Іван Чорний, секр.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА.

У неділю, 4. червня (June 4, 1939), у годині 5 пополудні на радіовій програмі п. Андрія Гордиша, зо станції W. A. Z. L. у Гейзелтоні, Па., виступить зо співами церковний хор імени О. Кониця з Ґановер, Па., під управою учителя В. Мельничука.

Над ставом.

— А це що? Ви впали у воду?

— А ви що собі гадали, що я тут постійно мешкаю?...

Причина.

Суддя: — З якої причини ви побили так свого сусіда?

Обвинувачений: — З жадної, це лиш так по сусідськи.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (126)

Висота, з якої скакали Гелена і Маґра в воду, виносила поверх сто стіп. Вони обі вміли добре давати нурка. Та всетаки вони не знали терену. І колиб натрапили були на мілину, чи скалу, — поминай, як звали. На щастя, вони натрапили на глибоку воду і хоч руками досягнули майже дна, то проте виплили на верх цілими. Та нещастя ще їх не оминуло.

Вони ще не вспіли розглянутись довкруги й рішитись, куди плисти, коли завважили підпливаючу ґалеру. По одежі вони пізнали, що це атарці. Атарські вояки з замітним здивуванням підплили до них і витягнули їх на ґалеру. Капітан пізнав їх і злобна усмішка появилась по його обличі. „За це я дістану нагороду від королевої", подумав він.

Коли на заклики Тарзана дівчата в печері не відзивались, Тарзан почав розшукувати їх. Блукаючи по печері, він зайшов на її край, звідки виходив отвір надвір і над озеро. Там він знайшов дві малпи, що мали трохи винуватий вид. „Де вони?" — запитав він їх грізно. „Поскакали, поскакали", відповіли малпи, вказуючи на озеро.

Тарзан висунувсь на край, щоби побачити, що внизу. Там він завважив атарську ґалеру, а на ній дві дівчини. Ґалера скоро відпливала. Тарзан рішився їх ратувати, хоч на ратунок був дуже малий вигляд. Не роздумуючи довго, він пустився через печеру надвір. Та шлях йому загородили сектярі, з Чоном на чолі. Вони мали в руках зброю.